

خودش صرف نظر کرده و میخواهد صد هزار تومان برای چه آن ترتیب را قبول نمیکند مطابق این پیشنهاد شما دیگر نمی تواند برگردد و همان صد هزار تومان که سابق پیشنهاد کرد قبول نماید مطابق آن پیشنهاد صد هزار تومان در سال میداد و صد و پنجاه هزار تومان دعوی خود را هم میبخشند دیگر معنی ندارد تغییر داده شود.

نایب رئیس - گمان نمیکنم بعد از اینکه هشتاد و پنج هزار تومان ۹۰ هزار تومان رد شد صد هزار تومان مورد داشته باشد.

(بعضی گفتند رأی بگیرد)
نایب رئیس - رأی میگیریم پیشنهاد آقای دولت آبادی (ولی بنده باز تکرار می کنم صد هزار تومان مورد ندارد آن پیشنهاد ۹۰ هزار تومان و هشتاد و پنج هزار تومان قبول نشد شما میفرمائید بصد هزار رأی بگیریم) تصویب میکنند قیام فرمایند.

(عده قلیلی قیام نمودند)
نایب رئیس - قابل توجه نشد (پیشنهاد آقای نجات بمضمون ذیل قرائت شد)

نظر باینکه داشتن محاسبه مخارج تولید خرجی برای دولت میکند بنده پیش نهاد میکنم کلیه مخارج به عهده صاحب امتیاز باشد و صدی چهار ارایعات بدولت بدهد.

نایب رئیس - این هم رد شده است.
پیشنهاد آقای میرزا ابراهیم قمی به تفصیل ذیل قرائت شد.

بنده پیشنهاد میکنم - که سالی هشتاد هزار تومان همه ساله حاج معین التجار بطور مقاطعه بدولت بپردازد

نایب رئیس - بنده عرض میکنم وقتی که هشتاد و پنج هزار تومان رد شد هشتاد هزار تومان هم مورد ندارد آقایانی که پیشنهاد آقای آقا میرزا ابراهیم قمی موافقت قیام فرمایند

(عده قلیلی قیام نمودند)
نایب رئیس - رد شد
پیشنهاد آقای حاج میرزا مرتضی بترتیب ذیل قرائت شد
بنده پیشنهاد میکنم بهمان ماده پیش نهادی دولت رأی بگیرند.

حاج میرزا مرتضی
حاج میرزا مرتضی - آقای حاج معین التجار خودشان قبول کردند سالی صد هزار تومان بدولت بدهند.

فرض میکنم ادعائی هم که ایشان میکنند هر قدر باشد صحیح است این صد و پنجاه هزار تومان را که کسر بگذاریم البته صرفه با دولت است که صد پنجاه از این محصول استخراج شده بدهد عقیده

بنده اینست که سالی صد هزار تومان بدولت بدهند و از طلب خودش هم صرف نظر کند اینجا باز صرف بدولت است
نایب رئیس - این مسئله هم بعد از اینکه ماده اول رأی داده شده است موضوع ندارد که آقایان اجازه بفرمایند رأی بگیریم باصل ماده کمیسیون آقایانی که باماده که مخبر کمیسیون است موافقت قیام نمایند.

(عده کثیری قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد
جلسه بعد از قراریکه آقای رئیس معین فرمودند فردا عصر دو ساعت و ربع بغروب مانده است دستور هم قضیه لایحه کمیسیون بودجه راجع به حقوق شاهزادگان و مسئله گاردشهری خواهد بود. آقای ارباب کیخسرو

(اجازه)
ارباب کیخسرو - اینجا یک مسائلی است که متأسفانه هر قدر بیشتر متذکر بشویم بیشتر بتعویق نیافتد در کمیسیون بودجه یک مسائلی گذشته است که باید حتماً قبل از عید تکلیفش معین شود والا اسباب زحمت میشود. کمیسیون بودجه نشسته است

و اینها را تصویب کرده است و باید حساب شود و مطابق نظامنامه مجلس بیست و چهار ساعت قبل از وقت باید بین نمایندگان توزیع شود و اگر فردا عصر جلسه باشد دور نیست که این مشکلات تولید شود یکی از مسائل دیگر که بنده خیلی میل داشتم بگذرد قضیه اعانه ارومیه است آقای وزیر مالیه چند روز قبل لایحه پیشنهادی ارومیه را دادند و لسی متأسفانه بنده از هر کس می پرسم میگویند به کمیسیون بودجه رفته است.

بنده نمی دانم تاچه اندازه اهالی ارومیه بدبخت هستند بعد از مدت های مدید که یک لایحه میآید آنهم تازه کم میشود بنده نمی دانم تکلیف اهالی ارومیه چیست؟

بنده معتقدم که قبل از عید این لایحه بمجلس آمده و تصویب شود تا آن بیچاره ها هم تکلیف خودشان را بدانند بنده از آقای مخبر سؤال کردم فرمودند اطلاعی ندارم از آقای حاج نصیر السلطنه سؤال کردم اظهار بی اطلاعی کردند استدعا می کنم اگر بکمیسیون قدیم رفته است ببینید چه شده و اگر بکمیسیون جدید ارجاع است تکلیفش زودتر معین شود از این جهت عقیده بنده اینست که اگر جلسه به عصر سه شنبه می افتاد این مسائل هم میگذشت ما همانقدر که فکر عید را برای خودمان می کنیم باید برای دیگران هم بکنیم عقیده بنده اینست که عصر سه شنبه جلسه شود تا این تکالیف معین شود.

نایب رئیس - آقای رئیس فرمودند

جلسه برای فردا مقرر شود حالا آقایان می فرمایند پس فردا
شیخ الرئیس - منافاتی ندارد هم فردا جلسه تشکیل میدهم هم سه شنبه ما نباید مطالب مهمه مملکت را از نظر محو کنیم
نایب رئیس - آقای سلیمان میرزا (اجازه)
سلیمان میرزا - همانطور که فرمودند هنوز لایحه ارومیه بکمیسیون جدید نرسیده که مطرح شود البته هر کجا که هست باید تکلیفش معین شود.

(در این موقع جمعی از نمایندگان فردا فرد از مجلس خارج شدند)
نایب رئیس - آقایانی که تشریف میبرند باید بدانند که فردا عصر جلسه است.
سلیمان میرزا - البته باید تقاضا کرد بکمیسیون بفرستند تا مطرح شود

نایب رئیس - آقای ارباب کیخسرو (اجازه)

ارباب کیخسرو - مقصود بنده هم این نبود که در کمیسیون تأخیر شده عرض کردم بکمیسیون نرفته است

(مجلس نیم ساعت بعد از ظهر ختم شد)

رئیس - مجلس - مؤتمن الملک

جلسه ۲۴۷

صورت مشروح مجلس یوم دو شنبه بیست و هشتم حوت ۱۳۰۱ مطابق غره شعبان سنه ۱۳۴۱

مجلس دو ساعت قبل از غروب بریاست آقای مؤتمن الملک تشکیل گردید.
صورت جلسه یوم یکشنبه بیست و هفتم حوت را آقای مستشار السلطنه قرائت نمودند.

رئیس - آقای شیخ الرئیس (اجازه)

شیخ الرئیس - جزء اسامی غائبین یا زیر آمدگان اسم آقای بهار الملک بگوش بنده خورد گمان میکنم با قبول کردن مقام وزارت در صورتی که بحضور اعلی حضرت هم معرفی شده اند نوشتن اسم ایشان صحیح نباشد.

(جمعی از نمایندگان - صحیح است)
حاج مخبر السلطنه هم همینطور

رئیس - بنده هنوز اطلاع ندارم شیخ الرئیس - چون در جراید نوشته شده است که بحضور اعلی حضرت هم معرفی شده اند باین جهت عرض کردم

رئیس - آقای مساوات (اجازه)

مساوات - بنده در دستور عرض دارم
رئیس - آقای حاج امین التجار (اجازه)

حاج امین التجار - بنده هم در دستور عرض دارم

رئیس - آقای محمد ولی میرزا

(اجازه)

محمدولی میرزا - پس از تصویب صورت جلسه عرض دارم
رئیس - آقای آقا میر سید حسن کاشانی (اجازه)

آقا میر سید حسن - بنده هم در دستور عرض دارم
رئیس - آقای مساوات راجع بدستور اظهاری دارید بفرمائید

مساوات - بنده امروز شنیدم اجزاء مالیات غیر مستقیم گرو کرده و یک مقداری فشار آورده اند بر رئیس آمریکائی که در آنجا هست و فشار آنها راجع بقضوفی است که طلبکارند و در این موضوع هم پیشنهادی به مجلس آمده است تقاضا می کنم جزء دستور امروز قرار دهند که این فشار زیاده تر نشود راپورت آنهم و توزیع شده است.

رئیس - قبل از وقت هم آقای مخبر کمیسیون بودجه باینده مذاکره کردند که جزء دستور شود.

نصرت الدوله - بلی بنده تقاضا کردم جزء دستور شود.

رئیس - در این مسئله رأی میگیریم ولی اگر بنا باشد با فشار و اعتصاب از مجلس رأی گرفته شود ترتیب خوشی نیست (جمعی از نمایندگان - صحیح است)

آقای شیخ الرئیس
شیخ الرئیس - اولاً این لایحه نیست که جزء بودجه باشد یک مخارجی خارج از حدود اعتبار مصوبه مجلس شده بود و رئیس مالیه آن مخارج را نمی پردازد.

در این موضوع کمیسیون توضیحاتی خواست و توضیحاتی هم در مقابل دادند و کمیسیون هم بعنوان اعتبار رأی داد.
علی ای حال یک چیزی نیست که در مقابل اعتصاب بتوان در آن رأی داد بملاوه چون حالا طبع و توزیع شده است گمان می کنم اغلب آقایان آن را مطالعه نکرده اند بنده در کمیسیون بودجه آنرا مطالعه کرده ام و لسی سایر آقایان مطالعه نکرده اند

رئیس پس باید رأی بگیریم آقایانی که تصویب میکنند این مسئله را جزو دستور امروز شود قیام فرمایند

(عده قلیلی قیام نمودند)
تصویب نشد

آقای معین التجار
حاج معین التجار - در دستوری که دیروز معین شد لایحه گل سرخ مقدم بر مستمریات بود بنده تقاضا میکنم لایحه مستمریات شاهزادگان در دستور مقدم باشد.

رئیس - آقای محمدولی میرزا (اجازه)

محمد ولی میرزا - پس از مدتی امروز لایحه پیشنهادی دولت راجع بمساعدت

مساعدت

اهالی ارومیه طبع و توزیع شده است بنده خواستم تقاضا کنم که آقایان اعضاء کمیسیون در موقع تنفس جمع شده و تکلیف این لایحه را معین کنند شاید بعد از تنفس در مجلس مطرح شده و تصویب شود.

چون مکرر در مجلس مطرح شده و اغلب آقایان هم سابقه دارند و شاید باین زودی هم بعد از جلسه امروز جلسه نشود لذا تقاضا میکنم همین امروز تکلیف آن معلوم شود
رئیس - آقای آقای میر سید حسن کاشانی.

(اجازه)

آقای میر سید حسن تقاضا می-کنم رایورت راجع بامورین ادارات ثلاث که از کمیسیون مبتکرات برگشته جزء دستور شود

رئیس - آقای نصرت الدوله بنده فعلا عرضی ندارم

رئیس آقای حاج شیخ اسدالله حاج شیخ اسدالله - بنده هم عرض ندارم.

رئیس آقای مساوات

مساوات - بنده در آن مسئله که رد شد عرض داشتم و فعلا عرضی ندارم
رئیس آقای قمی (اجازه)

آقای میرزا ابراهیم قمی - لایحه راجع بمصارف اعتبار مقدسه یک قسمت که راجع بمراق عرب بود گذشت ولی سایر نقاط مدتهاست که حقوق اجزاء و سایر مخارجشان نرسیده است تقاضا میکنم آن هم جزء دستور شده تکلیفش معلوم شود

رئیس رأی میگیریم بتقاضای آقایان مستمیری شاهزادگان جزء دستور بود و لازم برای نیست راجع بلایحه مساعدت با اهالی ارومیه رأی میگیریم (بعضی از نمایندگان - هنوز بکمیسیون نرفته است)

مخبر کمیسیون بودجه این لایحه هنوز نه بکمیسیون بودجه سابق رفته و نه بکمیسیون بودجه فعلی آمده است باین معنی که هنوز تحت شور واقع نشده است و بنده هم معتقدم که باید هرچه زودتر تکلیف این لایحه معلوم شود ممکن است در موقع تنفس یا بعد از ختم جلسه کمیسیون را منعقد نموده و تکلیف آنرا معلوم کرده رایورتش را بمجلس تقدیم نمایم که یا امروز بعد از تنفس و یا در جلسه فردا تکلیف آن معلوم شود

رئیس - پس در این صورت نمی-توان رأی گرفت راجع باعتبار مقدسه چطور؟

مخبر - لایحه راجع باعتبار مقدسه چنانچه خاطر آقایان مسبوق است کتاب

چه تهیه شده و تقدیم مجلس شده بود ولی بواسطه یاره اعتراضات مجدداً کمیسیون آن رامسترد داشت و در چندین جلسه هم در کمیسیون تحت شور واقع شد و یک زمینیه هم تهیه شده ولی هنوز رایورتش حاضر نیست بنا بود امشب در کمیسیون یک رایورتی برای تقدیم بمجلس تهیه شود ممکن است برای فردا یا اولین جلسه بعد از تعطیل رایورتش بمجلس آمده و مطرح شود.

رئیس آقای حاج نصیر السلطنه (اجازه)

حاج نصیر السلطنه - عرض بنده را شاهزاده نصرت الدوله فرمودند
رئیس - پس راجع بلایحه مصارف اعتبار مقدسه هم نمیتوان رأی گرفت لایحه گل سرخ از ماده چهارم مطرح است آقای حاج امین التجار (اجازه)

حاج امین التجار - بنده تقاضا کردم لایحه مستمیری شاهزادگان در دستور مقدم باشد

رئیس - صحیح است - رایورت آن قرائت میشود (بمضمون ذیل قرائت شد)

کمیسیون بودجه لایحه دولت شماره ۲۹۷۰۲ راجع بشاهزادگان محترم از طبقه بالانصل سلطنتی را تحت مطالعه در آورده پیشنهاد دولت را بترتیب ذیل تصدیق و برای تصویب بمجلس شورای ملی تقدیم مینماید:

ماده واحده - وزارت مالیه مجاز است مستمریات شاهزادگان عظام را به ترتیب ذیل بالتام از قرار تومان تومان تأدیه و پرداخت نماید:

سالار السلطنه	۶۰۰۰ تومان
رکن السلطنه	۶۰۰۰ تومان
یمن الدوله	۶۰۰۰ تومان
عضد السلطنه	۶۰۰۰ تومان

رئیس - آقای حائری زاده (اجازه)

حائری زاده - بنده معتقدم چنانچه مطابق قانون اساسی ماقسم خورده ایم البته مقام سلطنت را باید حفظ کنیم ولی قانون اساسی فقط حقوق مقام سلطنت تهران نوشته است انجمن های ایالتی و ولایتی را هم ذکر کرده است

در سال گذشته موقعی که بودجه دربار بمجلس آمد بعضی مطالب عرض کردم ولی مؤثر واقع نشد چند روز قبل باز دیدم یک لایحه صد و بیست هزار تومانی اضافه بر بودجه دربار بمجلس آمد و من از نقطه نظر اعتمادی که بر رئیس محترم دولت داشتم گفتم لابد مصالح مملکت را مقتضی دانسته اند که حیثیات مقام سلطنت را بیش از پیش محفوظ دارند و از این جهت سکوت نموده و مخالفت نکردم.

ولی باز می بینم راجع بشاهزاده گان

درجه اول مملکت یک لایحه آمده است و تقاضا نموده اند حقوق درباره آنها برقرار شود.

ما باید تمام اصول قانون اساسی را منظور بداریم و سعی کنیم که تمام اصول آن اجراء شود.

در همان قانون اساسی که حفظ مقام سلطنت را تا کید نموده مخصوصاً راجع بانجمن های ایالتی و ولایتی هم تا کید کرده است و من تصور میکنم مطالعات رئیس محترم دولت هنوز تمام نشده است

امیدوارم که بودجه انجمن های ایالتی و ولایتی راهم زود تر بمجلس بفرستند متأسفانه هر قانونیکه به متنفذین برخورد فوری بمجلس آمده نقضش را از مجلس میخواهند.

قانونی راجع به مستمریات از مجلس گذشت حالا که بیک عده از متنفذین بر خورده است آورده اند و نقضش را میخواهند و بنده این مسئله را صحیح میدانم باین جهت با کلیه این لایحه مخالفم.

مخبر - تصویب حقوق شاهزادگان که در این لایحه پیشنهاد شده است بعقیده بنده چندان ارتباطی با قضیه انجمن های ایالتی و ولایتی ندارد

بنده هم تصدیق میکنم و کمال موافقت راهم با آقای حائری زاده دارم که انجمن های ایالتی و ولایتی هر چه زود تر باید تشکیل شوند

والبته قانون اساسی هم باید تمام اصولش اجراء شود و هیچکس هم نمیتواند بگوید من حامی قانون اساسی نیستم ولی بنده هم به عنوان مخبری کمیسیون و هم بعقیده شخصی میخواهم از آقای حائری زاده تقاضا کنم که حقوق این شاهزادگان را گرو تشکیل انجمن های ایالتی و ولایتی نگاه ندارند زیر اگر گرو نگاهدارند میترسم این دوره هم بگذرد و مقصود ایشان هم حاصل نشود و این مسئله هم نگذرد به علاوه این اشخاص احتیاج دارند و باید رفع احتیاجات آنها را هم نمود در جای دیگر اگر آقای حائری زاده گرو کشی بکنند بنده هم حاضرم و بایشان موافقت خواهم کرد.

رئیس - آقای کازرونی (اجازه)

آقای کازرونی - بدیهی است تمام ماها نسبت بخانواده سلطنت کاملاً علاقه مندیم و البته هر چندی که اسباب بقای حیثیات آنها باشد ما خواهانیم لیکن مبینیم که خانواد سلطنت علاقه که بوطن دارند بیش از علاقه ایست که بخودشان دارند بنابراین ما هم باید بیش از آنها بوطن علاقه مند باشیم و علاقه بوطن بما اجازه نمیدهد که این مالیه مختصری که داریم به اسامی مختلف باین و آن بدهیم

فقر و احتیاج و بدبختی و فلاکت ما از خدمت معمول تجاوز نموده باید ما و آقای رئیس الوزراء.

درصد باشیم و یک راهی پیدا کنیم برای رفع احتیاج و فقر و فلاکت خودمان ولی بدبختانه یا متأسفانه می بینیم اوقات ما صرف گذراندن شهریه ها و حقوق ها و مستریرها می شود و من هر چه در این مدت فکر کرده ام که اینها از روی چه مدارک قانونی وجه اسناد صحیحی است و بالاخره از چه معلی این پولها باید داده شود نفهیدم و هر چه هم تحقیق کردم و از دیگران سؤال کردم یا نمیدانست و نگفت و یا میدانست و نگفت در هر صورت بنده با نهایت تأسف و تاجر قبلی این مطالب را اداء میکنم و از روی عقیده است و آقایان هم عقاید بنده را از اول تا آخر فهمیده اند و هر چه عرض میکنم از روی عقیده شخصی است مادر چندی قبل یک مستریرها و شهریه هائی یا حق یا باطل یا صحیح و یا سقیم از مجلس گذرانیدم

و مدتی وقت مجلس و کمیسیونها صرف آن شده چون عضو کمیسیون بود چه هستم می بینم هر روز در تحت عناوین مختلفه نسبت به بعضی اشخاص تجدید نظر میشود حالا چرا تجدید نظر میشود؟ آیا در کلیه آنها تجدید نظر شده است؟ اگر اینطور است بنده صدها هزارها از اشخاص مستحق خدمت گذار را می شناسم که اصلاً اسمی از آنها نبرده اند پس اختصاص ذکر این اشخاص چیست؟ باز هم عرض میکنم بنده نظر بمعلاقه مفراطی که نسبت بمقام سلطنت دارم از نقطه نظر صلاح مملکت و رعایت حیثیات صلاح میدانم برخلاف چیزیکه از مجلس گذشته است تقاضای اضافه حقوق بنمایند مخصوصاً حالا که آخر سال است و اگر هم میخواهند یک چنین تقاضائی بنمایند بهتر این است که بگذارند برای سال آتی و بیش از این هم لازم میدانم در این باب مذاکره کنیم.

مخبر - آقای کازرونی فرمودند از هر کسی سئوالی کرده اند جوابی بایشان داده نشده است در صورتیکه ایشان عضو کمیسیون بود چه هستند و اظهاراتی در کمیسیون فرمودند و جوابهائی خدمت ایشان عرض شد.

اگر فرموده بودند جواب داده شد و من قانع نشدم آنوقت بنده هم اعتراضی نداشتم بالاخره این پیشنهادی که برای شاهزادگان شده است باید خاطر آقایان متذکر باشد که چیز جدیدی نیست این اشخاص در بودجه مصوبه قوی ثیل که تمام مستمریات در آنجا معین شده است یک مستمیری مصوبه از طرف مجلس شورای ملی داشته و دریافت مینموده اند در چند سال قبل برای سهولت امر این آقایان تقاضا کرده بودند عوض مستمیری بآنها شهریه داده شود و شهریه هم که داده شد کمتر

ماده چهارم - صاحب امتیاز قبول میکند که همه ساله در موقع تأدیة حقوق دولت سالی هزار تومان بوزارت معارف برای مدارس ابتدائی بنادر و جزائر جنوب بپردازد

رئیس - آقای یوررضا (اجازه)

یوررضا - راجع به پیشنهاد آقای شیخ الاسلام که تصویب شد در هر سال هزار تومان معارف بنادر جنوب پرداخت شود چون وزارت معارف يك بودجه مضرتی جهت سال آینده در نظر گرفته ولی نتوانسته است به مجمع الجزایر بیکه که در دهته خلیج فارس واقع شده کمکی بکنند از این جهت بنده عقیده ام این است که این هزار تومان که ماهی هشتاد و چهار تومان میشود برای افتتاح يك باب مدرسه در جزیره قشم که بزرگترین جزائر واقع در دهته خلیج فارس میباشد تخصیص داده شود که جزائر هرمز و لارک هم در بهلوی او واقع است

رئیس - آقای کازرونی (اجاره)

کازرونی - این هزار تومان بطور اختصاصی مربوط است بمعارف بنادر و جزائر جنوب و البته خود دولت هم يك مبلغی برای معارف آن صغعات منظور خواهد داشت و این مبلغ هم بر آن اضافه خواهد شد

حالا آقای یوررضا میفرمایند که این هزار تومان بمعارف جزیره قشم اختصاص داده شود در صورتیکه بنده این قید را هیچ لازم نمیدانم و البته تمام جزائر و بنادر محتاج بتوسعه معارفند و این مبلغ هم ضمیمه آن اعتباری خواهد شد

رئیس - آقای آقا سید یعقوب

آقا سید یعقوب - بنده خواستم عرض کنم مداخله کردن در این قبیل امور مداخله در اجرائیات است آقایان همین قدر حق دارند پیشنهاد کنند که فلان مبلغ به وزارت معارف بدهند وزارت معارف هم مأمور است که در تمام نقاط مملکت مدرسه تأسیس کند اما اینکه میگویند در جزیره قشم یا جزیره لارک باشد این مسئله بما مربوط نیست

تعیین آن با وزارت معارف است (جمعی گفتند - مذاکرات کافی است) رئیس - پیشنهادی از طرف آقای شیخ الاسلام رسیده قرائت میشود (شرح ذیل قرائت شد)

رئیس - عقیده کمیسیون در این باب چیست؟ مخیر - البته تومان را از سهم خودش نباید بدهد و ربطی به سهم دولت ندارد چون واضح بود دیگر لزومی نداشت که توضیح داده شود و پیشنهاد آقای حاج امین التجار را هم به همین نظر قبول کردم

رئیس - آقای شیخ الاسلام (اجازه) (پیشنهاد آقای سدید الملک شرح ذیل خوانده شد) این بنده پیشنهاد مینمایم که صدسه از کتبه عایدات خاک سرخ اختصاص داده شود بمعارف مدارس ابتدائی بنادر در تحت نظر وزارت معارف بصرف برسد

رئیس - آقای سدید الملک (اجازه) سدید الملک - چون آقای شیخ رئیس پیشنهاد آقای امین التجار را قبول کردند بنده پیشنهاد خود را مسترد میدارم

رئیس - در ضمن پیشنهاد آقای مدرس هم قبول شده است مدارس - در صورتیکه آقای مخیر قبول کردند بنده پیشنهاد دیگر عرضی ندارم

رئیس - آقای تدین (اجازه) تدین - اینجاست کلمه (در موقع تأدیة حقوق دولت) گویا افتاده است و بعقیده بنده لازم است این عبارت اضافه شود

رئیس - آقای امیر ناصر (اجازه)

امیر ناصر - چون مصارف معارف باید مرتباً ماه بماه برسد و تأدیة حقوق دولت هم در ظرف سال آینده خواهد بود به این جهت گمان میکنم در ظرف مدت سال اگر از طرف صاحب امتیاز تأدیة شود بهتر خواهد بود

رئیس - رأی میگیریم به ماده چهارم به ترتیبی که قرائت شد آقایانیکه تصویب می کنند قیام فرمایند (اکثر قیام نمودند) رئیس - تصویب شد ماده پنجم قرائت میشود (باین ترتیب خوانده شد) ماده پنجم - این امتیاز بهیچ نحوی از انحاء باتباع خارجه واگذار و منتقل نمیشود

فرض میکنیم دوسال هم فرس ماژر شد در ظرف سیزده سال دیگر منافع خود را خواهد برد یعنی علت ندارد که مامت را زیاد کنیم

رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه) آقا سید یعقوب - بنده دیروز در اینجا شرح مفصلی عرض کردم و گمان میکردم شاهزاده اقبال السلطان قانع شده باشند حالا معلوم میشود که ایشان درست توجه نفرموده اند دیروز گفته شد که يك امتیازی را يك تبعه ایرانی میخواهد در صورتیکه نصف عایدات آن را هم بدولت بدهد و مخارج و زحماتش را هم خودش متحمل میشود خوبست افلا این امتیاز را ده يك با صد يك امتیاز فقط قرار دهید و بعد از آنکه این مطلب را بطور مفصل بنده و آقای تدین و سایرین اظهار کردیم گمان میکردم دیگر جای مقالی نباشد در این لایحه مادت اول را شریك قراردادیم اینطور که نصف منافع حاصل مال دولت و نصف دیگر مال خود صاحب امتیاز باشد لازم است به آقای اقبال السلطان عرض کنم که این معین مدت یازده سال در دست بلژیکیها بوده در عرض این مدت چه مبلغی عایدی بدولت داده اند؟

رئیس - کسی مخالف نیست؟ (گفتند خیر) رأی میگیریم بماده ششم به ترتیبی که قرائت شد

رئیس - تصویب شد ماده هفتم قرائت شد (شرح ذیل قرائت شد) ماده هفتم - تهیه و خریداری کتبه و وسائل استخراج و نقلیه و غیره در عهده صاحب امتیاز است و در انقضای مدت چنانچه دولت بخواهد باید بقیمت عادله بدولت بفروشد

رئیس - رأی میگیریم بماده هفتم آقایانیکه این ماده را تصویب میکنند قیام فرمایند (اکثر نمایندگان قیام نمودند) رئیس - تصویب شد ماده هشتم قرائت میشود (باین ترتیب قرائت شد) ماده هشتم - هرگاه عملیات معادن بواسطه وقوع حوادث فوق العاده عمومی یا مدنی (فوق ماژر) تعطیل شود معادن مانده و مورد استفاده واقع نشده است بر مدت است که در مملکتشان است بیفتند

رئیس - تصویب شد ماده نهم قرائت میشود (شرح آتی خوانده شد) ماده نهم - صاحب امتیاز باید دفاتر منظمی داشته باشد که هر وقت دولت بخواهد بتواند مراجعه نموده و از مقدار استخراج و حمل و فروش خاک سرخ اطلاعات حاصل کند

رئیس - آقای شیخ الاسلام (اجازه) شیخ الاسلام - بنده تصور میکنم لفظ مخارج هم باید اضافه شود تا مخارج را هم دولت هر وقت بخواهد ملاحظه کند

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله (اجازه) حاج شیخ اسدالله - بنده لازم می دانم در اینجا نوشته شود در صورتیکه مأمور دولت تفتیش کرد و صاحب امتیاز دفتر مرتب نباشد آن وقت مطابق تفتیشی که مأمور

زنجانی رسیده قرائت میشود (باین ترتیب خوانده شد) بنده پیشنهاد میکنم که باین ماده ضمیمه شود و باید وجود حوادث فوق العاده را بدولت اطلاع داده و دولت تصدیق کرده باشد

رئیس - بلی دولت باید از این موضوع اطلاع داشته باشد و برای اینکه رفع اشکالات بشود بنده این پیشنهاد را قبول میکنم ولی لغت (فوق ماژر) چون يك لغت خارجی است باید در این ماده باشد زیرا تصور نمی کنم بشود عوض کلمه فرس ماژر لفظ فوق العاده گذاشت

رئیس - تصویب شد ماده هشتم قرائت میشود (شرح آتی خوانده شد) ماده هشتم - رأی میگیریم بماده هشتم

رئیس - تصویب شد ماده نهم قرائت میشود (باین ترتیب قرائت شد) ماده نهم - رأی میگیریم بماده نهم

رئیس - تصویب شد ماده دهم قرائت میشود (شرح آتی خوانده شد) ماده دهم - در این لایحه نوشته شده است ادوات و آلاتی را که برای استخراج لازم است تهیه نموده از تأدیة حقوق گمرکی معاف خواهد بود

رئیس - مخالفی ندارد؟ (گفته شد - خیر) رأی میگیریم بماده نهم آقایانیکه تصویب میکنند قیام فرمایند (اکثر قیام نمودند) رئیس - تصویب شد ماده دهم

رئیس - مخالفی ندارد؟ (گفته شد - خیر) رأی میگیریم بماده دهم آقایانیکه تصویب میکنند قیام فرمایند (اکثر نمایندگان قیام نمودند) رئیس - تصویب شد ماده دهم

رئیس - مخالفی ندارد؟ (گفته شد - خیر) رأی میگیریم بماده دهم آقایانیکه تصویب میکنند قیام فرمایند (اکثر نمایندگان قیام نمودند) رئیس - تصویب شد ماده دهم

رئیس - رأی میگیریم بماده یازدهم آقایانیکه تصویب میکنند قیام فرمایند (اغلب نمایندگان قیام نمودند) رئیس - تصویب شد مذاکرات در کلیات است

رئیس - تصویب شد مذاکرات در کلیات است

رئیس - تصویب شد مذاکرات در کلیات است

رئیس - تصویب شد مذاکرات در کلیات است

رئیس - تصویب شد مذاکرات در کلیات است

رئیس - تصویب شد مذاکرات در کلیات است

رئیس - تصویب شد مذاکرات در کلیات است

رئیس - تصویب شد مذاکرات در کلیات است

و فرضاً ضرر کند سه چهار هزار تومان این ادوات بیشتر قیمت نداشته باشد آنوقت در مقابل سه چهار هزار تومان هفتصد و پنجاه هزار تومان دادن چیز غریبی است! يك مسئله دیگری که بنده اشکال دارم این است که همانطور که آقایان نمی توانند پیشنهاد اضافه خرج کنند تصور میکنم حق هم نداشته باشند از عایدات يك مبلغی کسر کنند.

در اینجا خود صاحب امتیاز پیشنهاد قبول کرده که سالی صد هزار تومان بدولت بدهد حالا آقایان يك پیشنهاد دیگری کرده اند که ما حاصل آن اینست که این يك صد هزار تومان هم نصف شود یعنی پنجاه هزار تومان دولت و پنجاه هزار تومان صاحب امتیاز ببرد.

بنده تصور میکنم این پیشنهادی که شده بضرر دولت باشد ما حق نداریم يك چنین پیشنهادی بکنیم.

در این جا مذاکره شد که آن صد هزار تومان عاقلانه نبود پنجاه هزار تومان پیشنهاد کردند بنده تصور میکنم چنانچه عرض کردم همانطور که حق نداریم پیشنهاد اضافه خرج نمایم حق هم نداریم پیشنهادی بر کسر عایدات بنمائیم مگر اینکه توافق نظر دولت هم حاصل شود.

آقای آقا سید یعقوب در ضمن فرمایشاتشان مکرراً اظهار کردند چرا عایدات این محل در این مدت سالی چهار یا نوزده هزار تومان بوده است بنده در شور اول عرض کردم حالا هم تکرار می کنم از مأمورین دولت سؤال و بازخواست کنید و بگوئید این محلی را که شما در سال ۱۲ هزار تومان میدادید چه شد که يك مرتبه سالی يك صد هزار تومان عایدی می دهد از آنها توضیحات لازمه بخواهید دوسه بار ملاحظه کنید و به بیبند معامله گمرک با این معدن چه بوده آیا این خاک را او می فروخته یا خیر.

اداره گمرک فقط مواظب بوده و هر وقت وزارت خارجه باو میگفته است فلان مقدار خاک برای فلان کمپانی بده او هم عمل میگذاشته و مقداری خاک برای فلان کمپانی استخراج میکرد است در این صورت از خود اختیاری نداشته بنده تصور میکنم این را اینکه ما امشب دادیم کاملاً بضرر دولت است و هیچ رعایت نفع دولت نشده است و همان پیشنهاد اولی دولت که سالی ۱۰۰ هزار تومان بود مفیدتر بود زیرا هیچوقت ممکن نیست شما بتوانید از این معدن در سال ۵۰ هزار تومان عایدی ببرد و يك معامله ۱۰۰ هزار تومان را به ۵۰ هزار تومان تقلیل کرده اید و اگر میگفتید نصف این عایدی را برای پاداش خدمات حاجی معین التجار که این معادن را کشف کرده و يك زمینی را متحمل شده است و منافعی بدولت رسانده است و همبطور برای تشویق

تجار با او اگذار میکنیم خیلی بهتر میدانستم و مخالفت نمیکردم برای اینکه آن وقت معامله امتیاز در کار نبود که بگویند حاجی معین التجار يك چنین معامله کرده و فایده برده است این يك معامله ایست که بلا عوض نصف از عواید را بجای معین واگذار می کنیم و از این جهت بنده مخالفم

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله پیشنهاد يك ماده الحاقیه کرده اند (بشرح ذیل فرست شد)

ماده ۱۲ در صورتیکه پس از تفتیش معلوم شود که دفاتر مرتبی ندارند مطابق تحقیقاتیکه دولت نموده و حقوق دولت را تشخیص داده صاحب امتیاز مکلف است حقوق دولت را از آن فراتر نآورد نماید

مخبر - چون این ماده برفع دولت است و یقین دارم که حاج معین التجار هم دفاترش منظم است و ممکن است یکوقت دفاتر نا منظم موجب تفریط و زیان عواید دولت باشد و برای اینکه در این قبیل مواقع تکلیفی هم پیش بینی شده باشد بنده این پیشنهاد را قبول میکنم

رئیس - آقای شیخ الاسلام اصفهانی (اجازه)

شیخ الاسلام - بنده تصور میکنم يك قسمت از این ماده با آن ماده حکمیت منافات دارد زیرا اگر امتیاز و تشخیص با دولت است دیگر حکمیت یعنی چه؟ و اگر اختیار با حکم است دیگر عبارت:

هر قسم مأمور دولت تفتیش کند یعنی چه؟ بعقیده بنده این ماده الحاقیه را آنماده سابق و آن پیشنهادیکه آقای زنجانی کرده اند همه با یکدیگر تناقض دارد زیرا پیشنهاد آقای زنجانی و حاج شیخ اسدالله يك اختیاری بدولت می دهد ولی ماده می گوید در موقع اختلاف باید بحکمیت رجوع شود و همه اینها با هم متناقض است

مخبر - این مواد با هم متناقض نیست زیرا حکمیت برای این است که بینیم مطابق شرایط رفتار کرده است یا نه؟

ملاشرط میکنند که باید دفاترش منظم باشد و اگر نا منظم بود هر چه مأمور دولت معین کرد صاحب امتیاز مجبور است بدهد در همینجا ممکن است اختلاف حاصل شود یعنی حاج معین بگوید دفاتر منظم است و دولت بگوید خیر نا منظم است آنوقت بحکمیت رجوع میکنند اگر دیدند که دفاترش منظم است حق بجای معین میدهند والا از شرایط است لذا بنظر بنده متناقض نیست و اما آنقسمتیکه میفرمایند امتیاز لغو میشود آن جزای تخلف است و هیچ منافاتی هم با یکدیگر ندارد

(جمعی گفتند مذاکرات کافی است)

رئیس - مذاکرات کافی است ولی عده کافی نیست (در این موقع جمعی از آقایان نمایندگان وارد شدند)

رئیس - رأی میگیریم بماده الحاقیه که آقای حاج شیخ اسدالله پیشنهاد کرده اند مخبر - بنده قبول کردم

رئیس - پس رأی گرفتن لازم نیست مذاکرات در کلیات لایحه گل سرخ تعقیب می شود

(جمعی گفتند مذاکرات کافی است)

رئیس - پس ماده واحده قرائت می شود

(بشرح آتی خوانده شد) ماده واحده - مجلس شورای ملی تصویب می نماید که امتیاز انحصاری استخراج و فروش خاک سرخ (اکسیددوفر) واقع در جزائر هرمز - قشم - لاک - هنگام را وزارت فوائد عامه با آقای حاج معین التجار بوشهری بر طبق دوازده ماده و يك تبصره واگذار نماید

رئیس - یازده ماده بود پیشنهاد آقای حاج شیخ اسدالله هم يك ماده محسوب میشود آنوقت دوازده ماده میشود آقایانی که ماده واحده را تصویب میکنند قیام فرمایند

(اکثر نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد آقای قمی از اول حمل الی ۴۰ روز تقاضای مرخصی کرده و کمیسیون هم قبول کرده است حالا باید رأی بگیریم

مدرس - بنده مخالفم

رئیس - بفرمائید

مدرس - خوب است آقایان این ملاحظه را بفرمایند که بعد از تعطیل طوری نشود که اعضاء مجلس قدری کم بشود و بعقیده بنده ۴۰ روز زیاد است خوب است خود آقای قمی قدری از آنرا کم کنند چون خیلی از مطالب مهم باقی مانده است لازم می دانم ۵ روز از عید گذشته مجلس منعقد شود

آقا میرزا ابراهیم قمی - هفت هشت روز یا ۹ عید که تعطیل است ولی حالا که آقای مدرس میفرمایند بنده ۵ روزش را پس میگیرم

رئیس - رأی میگیریم بر خصی ایشان از اول حمل الی ۵ نور آقایانیکه تصویب میکنند قیام فرمایند (اکثر قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد آقای دولت - آبادی تقاضای ۲۰ روز مرخصی پس از انقضاء تعطیل کرده اند

آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - میخواستم عرض کنم امشب که این اجازه را بکمیسیون آورده اند کمیسیون درست نتوانست تحقیق کند و همین فرمایش را آقای مدرس فرمودند بنده را که یکی از اعضاء کمیسیون هستم خیلی متأثر گردیدم اینک اولاً نمیدانم چند نفر اجازه گرفته اند ثانیاً چون موقع بهار است همه در خیال

حرکت هستند بنده نمیدانم بعد از تعطیل عید عده برای تشکیل مجلس کافی خواهد بود یا نه مثلاً آقایان محمد هاشم میرزا و محقق العلماء و آقایان ابراهیم قمی و دولت آبادی اجازه گرفته اند به این جهت خواست مقام محترم ریاست را تذکر بدهم که آقایان از تعطیل باینکه چند نفری مرخصی گرفته اند و بعضی ها هم وزیر شده اند آیا عده برای تشکیل مجلس کافی خواهد بود یا نه به این جهت این عرض را کردم که نظر مقام محترم ریاست و هیئت رئیسه متوجه این مطلب باشد که از عده کافی مجلس ک نشود تا در نتیجه يك وزر و بالی نشود چون آقایان فشار آورده اند ما هم اجازه داریم این بود عرایض بنده

رئیس - رأی میگیریم بر خصی این بیست و دو آقای دولت آبادی پس از انقضای مدت تعطیل آقایانی که تصویب میکنند قیام فرمایند

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد رایورن کمیسیون بودجه را جمع به اما کن مقدسه حاضر است

(بعضی از نمایندگان - خوب است جزء دستور فرادامعین شود)

رئیس - فردا که جلسه نداریم آقای حاج نصیر السلطنه

(اجازه)

حاج نصیر السلطنه - بنده از نفع نظر اینکه پیش بینی می کردم شاید فردا جلسه نباشد استدعا کردم این لایحه که خال از اهمیت نیست و اشخاصی هم منتظر تکلیفشان در این کار معلوم شود چنانچه از چند ماه قبل باین طرف هم منتظر را مجلس بودند و نظر باینکه از طرف بعضی از نمایندگان محترم اشکالاتی شد بود جز دستور شود این بود کمیسیون مجدداً کتابچة رانعت نظر در آورده پس از مذاکره این لایحه را تقدیم کرد یکی هم لایحه کار شهری و یکی دو تا لایحه دیگر است که این بر همه مقدم است اگر آقایان موافق باشند خوب است زودتر تکلیف این دو لایحه معین شود

رئیس - جلسه امروز عوض جلسه فردا بود - حالا اگر آقایان میل دارند فردا هم جلسه شود ممکن است

(جمعی گفتند خوب است جلسه شود)

رئیس - آقایانیکه تصویب میکنند فردا هم جلسه شود قیام فرمایند

(اکثر نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد جلسه فردا دو ساعت و نیم بفرود مانده دستور اولاً لایحه اما کن مقدسه ثانیاً لایحه کار شهری

آقای سردار فاخر (اجازه)

سردار فاخر - چون فردا آخرین جلسه امسال است تقاضا میکنم لایحه را

پورته مرحوم مشیردیوان که رایورتش هم از کمیسیون تقدیم شده و طبع توزیع هم شده است جزو دستور فردا معین شود که تکلیف این ورته بیچاره هم معین شود چون حقوق آنها جزء شهری بود و اسمشان از قلم افتاده است

رئیس - آنهم جزء دستور میشود

آقای محمد ولی میرزا (اجازه)

محمد ولی میرزا - بنده استدعا دارم لایحه ارومیه هم جزء دستور فردا گذارده شود چون ممکن است رایورت آن فردا صبح از کمیسیون بودجه گذشته و عصر جزء دستور شود

رئیس - در صورتیکه از کمیسیون بودجه بگذرد جزء دستور خواهد شد

آقای محقق العلماء (اجازه)

محقق العلماء - لایحه اعتبار مقدسه را مطرح کردند گذشت چند قلم دیگر باقی مانده که هیچ فرقی با سایر اقلام ندارد و ضرر ندارد که با تصویب این لایحه یکعده بی نوائی را در اثر حفظ این معابد متبر که احیا کنیم بنابراین خوب است آن اقلامی که زیاد است از لایحه خارج کرده و مابقی را بگذراند در مجلس بیاورند تا رأی داده شود چون لایحه همان لایحه اولی است و تغییر در او داده نشده همین چند قلم از آن را خارج کرده اند

حاج نصیر السلطنه اجازه می

فرمائید توضیح بدهم

رئیس - این توضیح را فردا بدهید (مجلس تقریباً دو ساعت و نیم از شب گذشته ختم شد)

رئیس مجلس مؤتمن الملك جلسه ۲۴۸

صورت مشروح مجلس

یوم سه شنبه بیست و نهم

حوت ۱۳۰۱ مطابق دوم

شعبان المعظم سنه ۱۳۴۱

(مجلس يك ساعت و نیم قبل از غروب بر ریاست آقای مؤتمن الملك تشکیل گردید)

(صورت مجلس یوم دوشنبه ۲۸ حوت را آقای امیر ناصر قرائت نمودند)

رئیس - آقای شیخ الاسلام اصفهانی (اجازه)

شیخ الاسلام اصفهانی - در سابق صورت خلاصه مجلس طرزش این بود که

باده مخالفین و موافقین هر دو اشاره میشد ولی حالا چند جلسه است که این طرز را

تعبیر داده اند یعنی گاهی باده موافقین اشاره میشود گاهی هیچ اشاره نمی شود و فقط مینویسند فلان در جواب فلان اینطور

گفت و ادله مخالف را ذکر میکنند مثل این که در اظهاراتی که آقای کازرونی فرموده اند فقط نوشته شده که آقای مخبر فلان جواب

دادند و بنده عقیده ام این است که همان طرز اولی مناسبتر و بهتر بود که يك اشاره هم باده موافقین بشود